

Nr 203.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till utförande av vissa gas-, vatten- och avloppsledningar å Norra Djurgården; given Stockholms slott den 9 april 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Herman Eriksson.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 april 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastikdepartementen anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Eriksson:

I en den 13 mars 1943 till ecklesiastikdepartementet inkommen, till handelsdepartementet sedermera överlämnad skrivelse har byggnadsstyrelsen hemställt om anvisande å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 av 200,000 kronor för utförande av vissa utvändiga gas-, vatten- och avloppsledningar, avsedda för en del av den statliga bebyggelsen vid Drottning Kristinas väg å Norra Djurgården i Stockholm. Innan jag redogör för styrelsens motivering till denna hemställan, torde jag få erinra om vissa av statsmakterna meddelade beslut rörande ifrågavarande bebyggelse m. m.

Enligt skrivelse den 15 mars 1940, nr 96, anvisade riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i propositionen nr 51 framställda förslag, till ny vattenledning för tekniska högskolan och statens väginstitut m. m. såsom kapitalinvestering i statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag av 58,000 kronor. Genom beslut den 21 mars 1940 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att, med anlitande av ifrågavarande anslag och i samråd med vederbörande övriga myndigheter, låta utföra de i propositionen förordade arbetena för anläggning av nämnda ledning m. m. Enligt vad som framgår av propositionen skulle arbetena avse framdragande av huvudledningar för vatten och gas i Drottning Kristinas väg från Valhallavägen till en plats i höjd med pannhusflygeln vid tekniska högskolan.

Vidare ha 1941 och 1942 års riksdagar (prop. 1941: 169 och r. skr. nr 231 samt prop. 1942: 284 och r. skr. nr 397) fattat beslut angående uppförande omedelbart väster om Drottning Kristinas väg av dels byggnad för bränsleteknisk försöksstation, för vilket ändamål för budgetåren 1941/42 och 1942/43 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisats två reservationsanslag å vardera 400,000 kronor, dels ock byggnad för svenska träforskningsinstitutet med därtill anslutna centrallaboratorier. För sistnämnda ändamål ha, likaledes å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond, anvisats för budgetåret 1942/43 ett reservationsanslag av 600,000 kronor och för budgetåret 1943/44 ett investeringsanslag av 1,170,000 kronor. Genom särskilda beslut den 30 maj 1941 och den 30 oktober 1942 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med ingenjörsvetenskapsakademien respektive styrelsen för svenska träforskningsinstitutet låta utföra ifrågavarande byggnadsarbeten. Byggnaden för bränsleteknisk försöksstation har beräknats bliva färdigställd under hösten 1943, under det att byggnaden för svenska träforskningsinstitutet ännu icke påbörjats. Enligt för nyssnämnda arbeten uppgjorda beräkningar uppgå kostnaderna för utvändiga gas-, vatten- och avloppsledningar beträffande försöksstationen till 28,000 kronor samt beträffande träforskningsinstitutet till omkring 80,000 kronor.

I sin förut omförmälda skrivelse har *byggnadsstyrelsen* inledningsvis erinrat om de sålunda beslutade byggnaderna å området väster om Drottning Kristinas väg samt framhållit, att även å området öster om vägen i framtiden torde komma att uppföras olika byggnader för tekniskt-vetenskaplig forskning. I första hand syntes därvid ifrågakomma en byggnad för metallografiska institutet, vartill förslag utarbetats av utredningen för den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande i avsikt att byggnadsföretaget skulle kunna igångsättas snarast möjligt. Vidare syntes vara att förvänta att en del av sistnämnda område komme att tagas i anspråk för utvidgning av tekniska högskolan i enlighet med av 1940 års sakkunniga för den högre tekniska undervisningen uppgjort förslag. Fortsatt utbyggnad av tekniska högskolan torde komma att ske inom samma område.

Under dessa förhållanden, fortsätter styrelsen, syntes det vara ändamålsenligt att vid planläggandet av utvändiga ledningsarbeten för de redan be-

slutade byggnadsföretagen vidtaga sådana åtgärder, att de delar av ledningarna, vilka kunde göras gemensamma för hela den förevarande statliga bebyggelsen, från början utfördes med sådana dimensioner och så förlades, att de kunde utnyttjas för denna bebyggelse.

Vad först gäller utvändiga gas- och vattenledningar anför styrelsen, att de förut omförmälda redan beslutade ledningarna, vilka framdragits till en med nr 11 betecknad punkt på en vid styrelsens skrivelse fogad ritning, enligt styrelsens mening nu borde framdragas från denna punkt förbi den bränsletekniska försöksstationen och svenska träforskningsinstitutet till en med nr 3a å ritningen betecknad punkt norr om institutet. Båda ledningarna borde givas 250 mm diameter. Från dessa ledningar kunde efter behov uttagas servisledningar till de olika byggnaderna. Därest förbrukningen av vatten vid de olika institutionsbyggnaderna i en framtid skulle komma att bli större än som kunde tillgodoses av den nu föreslagna vattenledningen, kunde vattentillförseln ökas genom att ansluta denna ledning till stadens 900 mm huvudledning omedelbart söder om Ugglevikens reservoar medelst en omkring 950 meter lång 300 mm förbindelseledning. Styrelsen föresloge emellertid icke nu utförandet av denna ledning.

Beträffande utvändig avloppsledning för ifrågavarande byggnader omnämner styrelsen till en början, att genom förhandlingar med stadens gatukontor klarlagts, att den mellan statens provningsanstalt och Valhallavägen befintliga avloppsledningen redan nu vore överbelastad, varför en tillförsel till denna ledning av avloppsvattnet från försöksstationen enligt gatukontorets mening skulle framtvinga en omläggning av ledningen för en kostnad, överslagsvis beräknad till 35,000 kronor. Styrelsen framhåller dock, att styrelsen vid beräknande av kostnaderna för utvändiga avloppsledningar för försöksstationen ansett sig kunna utgå ifrån, att den befintliga ledningen skulle kunna utan ombyggnad mottaga avloppet från stationen. Styrelsen anför vidare:

Försöksstationen ligger i stort sett vid den högsta punkten av den terrängformation, till vilken Drottning Kristinas väg ansluter sig mellan punkterna 11 och 9 på berörda ritning. Norrut från denna högsta punkt är fallet ganska betydande. Härav framgår att i vart fall avloppsledningen från svenska träforskningsinstitutet icke kan föras genom en ombyggd avloppsledning i Drottning Kristinas väg fram till stadens ledning i Valhallavägen utan onödigt höga kostnader, i all synnerhet som stora bergsprängningsarbeten för ledningsgrav måste förutsättas.

Styrelsen har samrátt med stadens gatukontor om lämpligare och mindre kostnadskrävande sträckning för ifrågavarande avloppsledning. Denna har därvid tänkts framdragen till punkt 4 å ritningen. Härifrån hava två sträckningar övervägts, av vilka den i utförandet billigaste å ritningen inlagts mellan punkterna 4—1—10. Punkt 10 är belägen å stadens avloppsledning i Valhallavägen vid korsningen med Ingemarsgatan. Ledningen har avsetts att framdragas i bergtunnel. Stadens ledning i Valhallavägen beräknas vara av tillräcklig dimension för mottagande av spillvatten även från den redan igångsatta och den planerade bebyggelsen för tekniskt-vetenskaplig forskning och tekniska högskolans utbyggnad. En möjligen behövligen bräddavloppsledning mellan stadens ledning i förenämnda gatukorsning och av-

loppsledningen i Roslagsgatan vid Roslagsplan, mellan punkterna 10 och 12 å ritningen, skulle komma till utförande först sedan densamma visat sig erforderlig med hänsyn till behovet av att avhjälpa på grund av ökade vattenmängder i Ingemars-och Roslagsgatans ledningar uppkomna olägenheter för de fastigheter, vilkas ledningar äro anslutna till ledningarna i dessa gator.

Den alternativa sträckning, som övertogs men befunnits dyrare, har gällt en framdragning av huvudavloppsledningen från punkt 4 över Roslagsbanans område i sydlig riktning fram till stadens ledning i Valhallavägen.

I fortsättningen framhåller styrelsen, att den lämpligaste och minst kostnadskrävande huvudavloppsledningen för i första hand svenska träforskningsinstitutets nybyggnad vore en i förutnämnda sträckning mellan punkterna 1 och 10 anordnad ledning, som borde givas sådan dimension att den kunde upptaga avloppsvatten jämväl från de planlagda men ännu icke igångsatta institutionsbyggnaderna samt nya byggnader i området för tekniska högskolan. Styrelsen hade därjämte funnit det ändamålsenligast, att, enär i vart fall denna nya huvudavloppsledning måste komma till stånd, spillvattenavloppet jämväl från försöksstationen infördes i denna ledning. Härigenom skulle inbesparas kostnaderna för den tidigare omnämnda omläggningen av ledningen i Drottning Kristinas väg till Valhallavägen. Ett villkor härför vore emellertid att styrelsen snarast erhöle medgivande att utföra den nu föreslagna huvudavloppsledningen mellan punkterna 1 och 10, för vars utförande staden beräknade en tid av sex månader. Försöksstationen borde nämligen vara färdig att tagas i bruk instundande höst. Dagvattnet, som icke finge införas i förenämnda spillvattenledningar, beräknades kunna i särskild ledning avledas till dike vid Mellanvägen. Ledningarna vid försöksstationen borde läggas på sådant djup, som medgäve att i ledningarna kunde insläppas jämväl avlopp från blivande byggnader inom statens provningsanstalts område.

Styrelsen har beräknat kostnaderna för de föreslagna ledningsarbetena sålunda:

Vattenledning mellan punkterna 11 och 3 a	kronor	31,000
gasledning mellan samma punkter	»	25,500
rörgrav för vatten- och gasledningar mellan punkterna 11 och 6	»	17,500
spillvattenledning mellan punkterna 1 och 6, inklusive rörgravsarbeten	»	75,000
dagvattenledning i samma rörgrav som föregående	»	20,000
huvudavloppsledning mellan punkterna 1 och 10	»	105,000
administrationskostnader och oförutsedda utgifter	»	34,000
tillsammans kronor		308,000.

Avgår i redan anvisade byggnadskostnader

upptagna utgifter för ledningsarbeten:

bränsletekniska försöksstationen	kronor	28,000
svenska träforskningsinstitutet	»	80,000
		kronor 108,000

Återstod kronor 200,000.

I likhet med byggnadsstyrelsen finner jag det ändamålsenligt, att erforderliga utvändiga gas-, vatten- och avloppsledningar för såväl den redan beslutade som den planerade statliga bebyggelsen inom ifrågavarande områden på båda sidor om Drottning Kristinas väg så långt ske kan utföras i ett sammanhang samt att ledningarna därvid givas i förhållande till berörda bebyggelse avpassade dimensioner och sträckningar. Då vad styrelsen härutinnan föreslagit icke givit mig anledning till erinran samt Stockholms stad ej är skyldig bekosta framdragandet av dylika ledningar inom dessa icke stadsplanelagda områden, tillstyrker jag styrelsens hemställan att statsmedel nu anvisas för ledningarnas utförande. Mot kostnadsberäkningarna, vilka efter avräkning av för ändamålet redan anvisade medel sluta å 200,000 kronor, synes ej heller vara något att erinra. Med hänsyn till angelägenheten av att framdragandet av ledningarna — särskilt vad beträffar bränsletekniska försöksstationen, vilken beräknas vara färdig hösten 1943 — snarast möjligt påbörjas, torde, såsom styrelsen föreslagit, anslag för ändamålet böra upptagas å tilläggsstat till den nu löpande riksstaten. Anslaget bör därvid anvisas å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond. Frågan om avskrivning av viss del av anslaget kommer att av chefen för finansdepartementet upptagas i annat sammanhang.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utförande av vissa gas-, vatten- och avloppsledningar å Norra Djurgården* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 å kapitalbudgeten, statens allmänna fastighetsfond, anvisa ett *reservationsanslag* av . . kronor 200,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Hartvig.